

2003. évi LII. törvény

a növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról

Az Országgyűlés - felismerve, hogy a magas színvonalú növénytermesztés alapját jelentő genetikai anyagok megőrzése, a növényfajták állami elismerése, a megfelelő minőségű vetőmag, vegetatív szaporító-alapanyag, illetve ültetési anyag előállítása és felhasználása, valamint a korszerű fajtahasználat alapvető nemzetgazdasági érdek -, annak érdekében, hogy a vetőmag, vegetatív szaporító-alapanyag, illetve ültetési anyag megfeleljen a fenntartható fejlődésnek, a hazai és a nemzetközi követelményeknek, a következő törvényt alkotja:

A szántóföldi növény-, zöldség-, szőlő-, gyümölcs-, gyógy- és dísznövénytermesztés (továbbiakban: növénytermelés) színvonalát és eredményességét a biológiai háttér (genetikai anyagok, fajták, vetőmag és szaporítóanyag, ezek minősége stb.), a termelés természeti feltételei alapvetően meghatározzák.

A magyar növénytermelés és nemesítés kutatóhálózata a század első felében alakult ki. Ezekben az intézetekben olyan neves, világhírnévre is szert tett kutatók, nemesítők dolgoztak, akiknek az eredményei még ma is hatnak a növénytermelési kutatásokra. Ezzel egyidejűleg - kihasználva azt, hogy kedvező ökológiai adottságaink különösen alkalmassá teszik hazánkat a jó minőségű vetőmag előállítására - erőteljes fejlődésnek indult a vetőmagtermelés is. A két világháború közötti időszakban már európai hírű cégek termeltek és szállítottak vetőmagvakat a dísznövényektől kezdve a zöldségféléken át a gabona és takarmánynövényekig a hazai mezőgazdaság, Európa, sőt a tengerentúli országok megrendelői részére is. Párhuzamosan kialakult és megerősödött a jogszabályokon nyugvó fajtavizsgálat és vetőmagtermesztés állami ellenőrzésének intézményrendszere, amely már akkoriban is a nemzetközi előírások szerint működött.

A II. világháború okozta károk miatt a növénytermelés színvonala mélypontra süllyedt, és csak az 1960-as évek második felében indult újra fejlődésnek. A nyitott, de korrekt és szigorú fajtapolitika egyrészt versenyre készítette a hazai nemesítést, kutatást, másrészt lehetővé tette, hogy a világ legnagyobb nemesítői, vetőmagtermelői cégei legjobb fajtáikkal megjelenjenek és versenyezzenek a hazai piacon. Ez serkentőleg hatott a hazai nemesítésre és vetőmagtermelésre is. Magyarország az 1980-as évek elejére Európa egyik legjelentősebb vetőmagtermelő, exportáló országává lépett elő, ahol hazai és világcégek termelnek vetőmagot, szaporítóanyagot belföldre és külföldre. Mindez csak az európai minőségi követelmények, szabványok betartásával - szigorú, nemzetközi előírások szerint működő állami ellenőrzés mellett - valósulhatott meg.

A vetőmag és szaporítóanyag-termelés gazdasági jelentőségét mutatja, hogy a vetőmag előállítás területe évi 160-180 ezer hektár, amely a szántóterület mintegy 3,4-3,8%-a. Az ezen a területen előállított vetőmag és szaporítóanyag értéke meghaladja az 53 Mrd Ft-ot, amely a növénytermelési szakágazat bruttó termelési értékének mintegy 10-11%-át teszi ki. Az exportra kerülő vetőmag és szaporítóanyag értéke az elmúlt években meghaladta a 66 millió USD-t. Ebből 41 millió USD értékben az Európai Unióba, 11 millió USD értékben a CEFTA és 14 millió USD értékben egyéb országokba történik az export.

Gazdaságilag nem elhanyagolható az a tény sem, hogy a vetőmagtermelés az átlagos mezőgazdasági termelésnél több kézimunkát, nagyobb szakmai felkészültséget igényel, ezért a foglalkoztatás szempontjából is megkülönböztetett figyelmet érdemel, mivel mintegy 30-40 ezer embernek ad biztos foglalkoztatási lehetőséget.

A mezőgazdaságban végbemenő szerkezeti átalakulással, a nagyobb területű gazdaságok aprózódásával a vetőmagtermelésben is átmeneti visszaesés következett be. Ennek okai, hogy a megváltozott birtokviszonyok mellett nehéz az előírt szigetelési (izolációs) távolság betartása; csökkent az egy tételben előállítható vetőmag mennyisége; nehezebb az ellenőrzés; a finanszírozási nehézségek és a fizetőképes kereslet csökkenése a vetőmagtermelőket is nehéz helyzetbe hozta.

Ezért a vetőmagtermelés színvonalának megőrzése, az azt megalapozó gazdasági, jogi feltételek kialakítása az agrárágazat fontos feladatai közé sorolhatók.

Az Európai Unióhoz történő csatlakozási szándékunk, annak követelményrendszere igényli a növényfajták állami elismerésének, a növényi génforrások fenntartásának, a vetőmag és egyéb szaporítóanyag előállításának, a forgalmazás és felhasználás hatósági ellenőrzésének - az általános nemzetközi gyakorlatnak megfelelő - törvényi szabályozását.

A törvény hatálya alá tartozó témaköröket jelenleg

- a növényfajták állami elismeréséről, valamint a vetőmagvak és vegetatív szaporítóanyagok előállításáról szóló 1996. évi CXXXI. törvény és végrehajtási rendeletei,

- a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény, valamint

- az új növényfajták oltalmára létesült Nemzetközi Egyezményhez (UPOV) történő csatlakozásról szóló 1983. évi 15. tvr., illetve az új növényfajták oltalmára létesült Nemzetközi Egyezmény Genfben, 1991. március 19-én felülvizsgált szövegének kihirdetéséről szóló 2002. évi LI. törvény szabályozza.

A belföldi és nemzetközi igényeknek megfelelően az állami minősítésre, valamint a vetőmagvak és szaporítóanyagok előállítására vonatkozó jogszabályok többször módosultak a vetőmag és szaporítóanyag ágazat megfelelő működése érdekében.

Magyarország tagja a Vetőmagvizsgálók Nemzetközi Szövetségének (ISTA) annak 1924. évi megalapítása óta, a Gazdasági Együtműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) különböző szekcióinak 1970 óta, a növényfajták oltalmára létesült Nemzetközi Egyezménynek (UPOV) 1983 óta. Ezekben a szervezetekben az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet, mint akkreditált intézmény képviseli hazánkat. A génforrások megőrzésében együttműködünk a FAO Növényi Génforrások Nemzetközi Testületének szervezetével (IBPGR). Hazánkat ezen a területen a Tápiószélei Agrobotanikai Intézet megfelelő színvonalon képviseli.

Harmonizáció az Európai Unió jogszabályaival

A Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás alapján a vetőmagvakra és a szaporítóanyagokra vonatkozó rendelkezéseinket is harmonizálni kell a közösségi szabályokkal.

A belső piaci integrációkra vonatkozó Fehér Könyvvel összefüggő feladatok végrehajtásáról szóló 2403/1995. (XII. 12.) Korm. határozat mellékletének 5.2. B 1. „Vetőmag és szaporítóanyag” alfejezete sorolja fel azokat a közösségi irányelveket és határozatokat, amelyeket a törvénynek és végrehajtási rendeleteinek harmonizálniuk kell.

Az Európai Unió az egységes belső piac létrehozásával kapcsolatban a vetőmagvak és szaporítóanyagok szabad forgalmazása érdekében harmonizálta a minőségi követelményeket, a jelölésre és az ellenőrzésre vonatkozó szabályokat.

A vetőmagvak és szaporítóanyagok előállításával kapcsolatban is alapvető követelmény a hatósági ellenőrzés, amely többek között a szántóföldi szemlékre, a laboratóriumi vizsgálatokra, a fajtakitermesztésre terjed ki.

A vetőmagvak és szaporítóanyagok forgalomba hozatala esetében az egyes tételeket a közösségi előírásoknak megfelelően kell jelölni és dokumentálni.

A Fehér Könyv két részre bontva a következő irányelveket tartalmazza:

- a Tanács 66/400/EGK irányelve a Bétarépa vetőmag forgalmazásáról,

- a Tanács 66/401/EGK irányelve a takarmánynövények vetőmagjának forgalmáról,

- a Tanács 66/402/EGK irányelve a gabonafélék vetőmagjának forgalmazásáról,

- a Tanács 66/403/EGK irányelve a vetőburgonya forgalmazásáról,

- a Tanács 69/208/EGK irányelve az olaj- és rosnövények vetőmagjának forgalmazásáról,

- a Tanács 70/457/EGK irányelve a szántóföldi növényfajták Közösségi Fajtajegyzékéről,

- a Tanács 70/458/EGK irányelve a zöldség vetőmagvak forgalmazásáról,

- a Tanács 66/404/EGK irányelve az erdészeti szaporítóanyagok forgalmazásáról,

- a Tanács 71/161/EGK irányelve az erdészeti szaporítóanyagok külső minőségének normáiról,

- a Tanács 68/193/EGK irányelve a szőlő vegetatív szaporítóanyagának forgalmazásáról,

- a Tanács 91/682/EGK irányelve a növények és disznóvénnyek szaporítóanyagának forgalmazásáról,

- a Tanács 92/33/EGK irányelve a zöldség növényi részek és szaporítóanyagok - a vetőmag kivételével - forgalmazásáról,

- a Tanács 92/34/EGK irányelve a gyümölcsfajták szaporítóanyagának és növényi részeinek forgalmazásáról,

- a Bizottság 93/64/EGK irányelve a gyümölcsfajták szaporítóanyagának és növényi részeinek forgalmazásáról szóló, a Tanács 92/34. EGK irányelve szerinti ellenőrzés végrehajtásáról.

Az I. rész azt a 14 alapvető irányelvet tartalmazza, amelyek a vetőmagvak és szaporítóanyagok ellenőrzése szempontjából jelentősek. Az egyes irányelvek az adott növényfaj specialitásainak megfelelően határozzák meg a vetőmag és szaporítóanyag előállításának szabályait.

A II. részbe a következő közösségi normák tartoznak:

- a Bizottság 75/502/EGK irányelve a réti perje (*Poa pratensis* L.) vetőmag forgalmazásának a hivatalosan bázisvetőmagként, vagy certifikált vetőmagként elismert vetőmagra való korlátozásáról,

- a Bizottság 80/755/EGK irányelve a gabonavetőmag csomagolása előírászerű jelölésének engedélyezéséről,
- a Bizottság 81/675/EGK határozata meghatározott lezárási módoknak a Tanács 66/400/EGK, 66/401/EGK, 66/402/EGK, 69/208/EGK és 70/458/EGK irányelvei szerinti ismét fel nem használható lezárási módként való elismeréséről,
- a Bizottság 86/109/EGK irányelve a takarmány-, az olaj- és rosnövény vetőmagvak forgalmazásának a hivatalosan bázisvetőmagként vagy certifikált vetőmagként elismert vetőmagokra való korlátozásáról,
- a Bizottság 87/309/EGK határozata meghatározott takarmánynövények vetőmagja csomagolása előírászerű jelölésének engedélyezéséről,
- a Bizottság 89/14/EGK irányelve a Tanács 70/458/EGK, a zöldségvetőmagvak forgalmazásáról szóló irányelve 1. mellékletében meghatározott mangold és cékla zöldségfajok vetőmagjának előállításához szükséges izolációs távolság meghatározásáról,
- a Bizottság 89/374/EGK határozata a gabonamagvak kereskedelméről,
- a Bizottság 89/540/EGK határozata vetőmag és szaporítóanyag kereskedelmére vonatkozó határozott idejű kísérletek végrehajtásáról,
- a Bizottság 90/639/EGK határozata a Bizottság 89/7/EGK határozatában felsorolt zöldségfajtákból előállított fajták jelöléséről,
- a Bizottság 92/231/EGK határozata burgonya bázis-szaporítóanyag közösségi osztályozására vonatkozó követelményekről és jelölésről,
- a Bizottság 93/17/EGK határozata a burgonya bázis-szaporítóanyag közösségi osztályozásáról, valamint a vonatkozó követelményekről és jelölésről,
- a Bizottság 93/213/EGK határozata a szőjabab vetőmag szennyeződésének maximális mennyiségéről,
- a Bizottság 93/48/EGK irányelve a Tanács 92/34/EGK irányelve szerinti gyümölcsstermelésre szolgáló gyümölcsfajok szaporítóanyaga és növényi részei követelményeinek meghatározásáról,
- a Bizottság 93/49/EGK irányelve a Tanács 91/682/EGK irányelve szerinti dísznövényfajok szaporítóanyaga és növényi részei követelményeinek meghatározásáról,
- a Bizottság 93/61/EGK irányelve a Tanács 92/33/EGK irányelve szerinti vetőmag kivételével a zöldség növényfajok szaporítóanyaga és növényi részei követelményeinek meghatározásáról,
- a Bizottság 93/62/EGK irányelve a vetőmagvak kivételével a zöldség növényfajok szaporítóanyaga és növényi részei forgalomba hozataláról szóló, a Tanács 92/33/EGK irányelve szerinti intézmények ellenőrzésének végrehajtási szabályairól,
- a Bizottság 93/63/EGK irányelve a dísznövények szaporítóanyagának és növényi részeinek forgalomba hozataláról szóló, a Tanács 91/682/EGK irányelve szerinti intézmények ellenőrzésének végrehajtási szabályairól,
- a Bizottság 93/64/EGK irányelve a gyümölcsstermelésre szolgáló gyümölcsfajok szaporítóanyagának és növényi részeinek forgalomba hozataláról szóló 92/34/EGK irányelve szerinti intézmények ellenőrzésének végrehajtási szabályairól,
- a Bizottság 93/78/EGK irányelve a növények és dísznövények szaporítóanyagának forgalomba hozataláról szóló 91/682/EGK irányelv módosításáról,
- a Bizottság 93/79/EGK irányelve a gyümölcsstermelést szolgáló gyümölcsfajták szaporítóanyagának forgalomba hozataláról szóló 92/34/EGK irányelv módosításáról,
- a Bizottság 94/650/EGK határozata a végső felhasználónak szánt vetőmagtétel határidős kísérletéről,
- a Tanács 2002/53/EK irányelve a mezőgazdasági növényfajok közös fajtajegyzékéről,
- a Tanács 2002/54/EK irányelve a répavetőmag forgalmazásáról,
- a Tanács 2002/55/EK irányelve a zöldségvetőmagok forgalmazásáról,
- a Tanács 2002/56/EK irányelve a vetőburgonya forgalmazásáról,
- a Tanács 2002/57/EK irányelve az olaj- és rosnövények vetőmagjának forgalmazásáról.

A felsorolt közösségi jogszabályok átvétele

A szántóföldi növények esetében a hatályos jogszabályok is az Európai Közösség rendelkezéseinek megfelelően határozzák meg a vetőmagvak előállításának, szántóföldi szemléjének, fémzárolásának szabályait.

A szőlő, gyümölcs, dísznövény, palánta és erdészeti szaporítóanyagok esetében a minősítésre (certifikációra) vonatkozó rendelkezések is megfelelnek a közösségi szabályoknak. A szaporítóanyagok

vonatkozásában a vírusmentességre vonatkozó szabályozás kialakításával válik teljessé a jogharmonizáció. E szabályokat a törvény tartalmazza.

A növényfajták állami elismerésére, valamint a vetőmagvak és szaporítóanyagok előállítására vonatkozó nemzeti jogszabályok így alapvetően jelenleg is megfelelnek az EU előírásainak. Ezt az a tény is igazolja, hogy Magyarország a világ vetőmagexportőrei között a 11., az Európai Unió bővítés utáni tagállamait tekintve a 3. helyen van.

A Fehér Könyvben felsorolt irányelvek az egyes növényfajok vetőmag- és szaporítóanyag előállításával kapcsolatban a szántóföldi szemlére, a vetőmagvak tisztaságára, a védőtávolságokra, a csomagolásra, a jelölésre, az ellenőrzésre, a mintavételre és a vizsgálati módszerekre vonatkozóan főleg olyan technikai jellegű szabályokat tartalmaznak, amelyeket nem indokolt szó szerint átvenni a törvényben.

A törvénynek az állami elismerésre, valamint a Nemzeti Fajtajegyzékre vonatkozó rendelkezései megfelelnek az Európai Közösség irányelveinek.

A törvénynek a vetőmagvak és szaporítóanyagok előállításával, csomagolásával, jelölésével és hatósági ellenőrzésével kapcsolatos szabályai valamennyi növényfajra vonatkozóan alapvető követelményként veszik át a közösségi irányelvek azon rendelkezéseit, amelyeket azok minden egyes növényfaj vonatkozásában külön-külön határoznak meg.

A szántóföldi, erdészeti, zöldség-, szőlő-, gyümölcs-, dísznövény növényfajokra vonatkozó speciális szabályokat a végrehajtási rendeletek fogják tartalmazni.

Általános rendelkezések

1. § (1) E törvény a növénytermesztés biológiai alapjainak megőrzése és fejlesztése érdekében szabályozza a genetikai anyagok megőrzését és fenntartását, a növényfajták állami elismerését, a fajtahasználatot, az ebben érdekelt bejelentők, szaporítóanyag-előállítók, -feldolgozók, -forgalmazók és -felhasználók jogait és kötelezettségeit, továbbá a szaporítóanyag előállításának, hivatalos vizsgálatának, forgalomba hozatalának, felhasználásának és ezek ellenőrzésének rendjét.

(2) E törvény rendelkezéseit

a) a genetikai anyagok megőrzésére,

b) a külön jogszabályban meghatározott fajjegyzékben felsorolt, illetve állami elismerésre bejelentett szántóföldi, kertészeti - beleértve szőlő esetében a klónokat is -, erdészeti fajták állami elismerésére, fajtafenntartására, valamint

c) a szaporítóanyagok továbbszaporítására, ellenőrzésére, minősítésére, forgalomba hozatalára és felhasználására kell alkalmazni.

(3) A növényfajta oltalmára külön törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

A § a törvény hatályát határozza meg, annak egyidejű kimondásával, hogy a növényfajta-oltalomra a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

2. § E törvény alkalmazásában:

1. *Biológiai alapok:* a törvény hatálya alá tartozó növényfajok, -fajták, ezek szaporítóanyaga, továbbá az előállításukat szolgáló növényállományok, szaporítások.

2. *Genetikai anyagok:* valamennyi olyan növényi eredetű anyag, amely aktuális, vagy potenciális értéket képvisel az élelmezésben és a mezőgazdaságban, ideértve az olyan szaporítóanyagokat is, amelyek funkcióképes öröklési egységeket tartalmaznak.

3. *Növényfajta:* növények egy botanikai taxonon belül ismert legalacsonyabb szintű csoportja, amely nemesítői tevékenység eredményeként jött létre, és

a) egy genotípus vagy genotípusok kombinációja által meghatározott tulajdonságokkal jellemezhető,

b) más növénycsoportoktól legalább egy tulajdonság kifejeződése alapján megkülönböztethető, valamint

c) továbbszaporítása során tulajdonságait változatlanul megőrzi, és ezáltal ugyanazon egységnek tekinthető.

4. *Oltalom alatt álló növényfajta:* a nemzeti növényfajta-oltalomban, illetve a közösségi fajtaoltalomban részesített növényfajta.

5. *Állami fajtaelismerés:* hivatalos vizsgálatok és eljárások rendszere, amelynek eredményeként a növényfajta, illetve a szőlő klón a Nemzeti Fajtajegyzékbe bejegyzésre kerül.

6. *Nemzeti Fajtajegyzék:* a Magyar Köztársaságban állami elismerésben részesített fajták, valamint a szőlőklónok lényeges adatait tartalmazó, évente közzétett jegyzék.

7. *Leíró Fajtajegyzék:* a Nemzeti Fajtajegyzékben felsorolt egyes növényfajták leírását és lényeges jellemzőit tartalmazó jegyzék.

8. *Ajánlott Fajták Jegyzéke*: a Nemzeti vagy a Közösségi Fajtajegyzékben felsorolt növényfajták közül a szakmai és civil szervezetek által szélesebb körű összehasonlító fajtavizsgálatok alapján meghatározott termőhelyre és termesztési célra javasolt növényfajták jegyzéke.

9. *Szállítói Fajtajegyzék*: gyümölcs és dísnövény-szaporítóanyag előállítók és forgalmazók által benyújtott fajtaleírás alapján a növénytermesztés biológiai alapjaival összefüggő hatósági feladatokat ellátó intézetenél (a továbbiakban: minősítő intézet) vezetett és közzétett fajtajegyzék.

10. *Közösségi Fajtajegyzék*: az Európai Unió Bizottsága által közzétett fajtajegyzék, amelyet az Európai Unió tagállamainak (a továbbiakban: tagállamok) Nemzeti Fajtajegyzékei alapján állítanak össze.

11. *Erdészeti Közös Kiindulási Jegyzék*: az Európai Unió Bizottsága által közzétett erdészeti szaporítóanyag-forrást tartalmazó közös jegyzék.

12. *Fajtaminősítő Bizottság*: a növényfajtát állami elismerésre javasoló szakértői testület.

13. *Nemesítő*: az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társaság,

a) aki az adott fajtát maga nemesítette vagy felfedezte és továbbfejlesztette,

b) az a) pont szerinti személy munkáltatója, amennyiben az a) pont szerinti személy munkaviszonyból folyó kötelessége a nemesítés, vagy felfedezés és továbbfejlesztés,

c) az a) pont szerinti személy munkájára megbízást adó, vagy

d) az a)-c) pontok szerinti személy örököse, illetve jogutódja.

14. *Bejelentő*: a fajtát állami elismerésre közvetlenül vagy képviselő útján bejelentő természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, illetve ezek örököse, jogutódja.

15. *Képviselő*: a bejelentő nevében, annak meghatalmazása alapján eljáró természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társaság.

16. *Fajtafenntartó*: az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, aki a növényfajta változatlan formában való megőrzését, fenntartását végzi, és gondoskodik a szaporításához szükséges kiindulási anyag folyamatos előállításáról, vagy aki a növényfajta fenntartásáért felelős.

17. *Fajtavizsgálat*: a növényfajta állami elismeréséhez szükséges DUS vizsgálat és gazdasági értékvizsgálat.

18. *DUS-vizsgálat*: megkülönböztethetőség, egyöntetűség (egyneműség), állandóság (Distinctness, Uniformity, Stability) meglétének vizsgálata.

19. *Gazdasági értékvizsgálat*: a növényfajta mennyiségi és minőségi mutatókkal kifejezett termesztési, illetve használati értékének vizsgálata.

20. *Szaporítóanyag*: vetőmag, vegetatív szaporító alapanyag, valamint ültetési anyag.

21. *Vetőmag*: generatív szaporítóanyag, ideértve a burgonya és a csicsóka vetőgumót is.

22. *Vegetatív szaporító alapanyag*: új növények vegetatív úton történő előállítására szolgáló növények, növényi részek, beleértve az alanycsemetét és a magoncot is.

23. *Ültetési anyag*: vetőmagból vagy vegetatív szaporító alapanyagból előállított, illetve felnevelt ültetésre szánt növények, beleértve a palántát is.

24. *Klón*: általános értelemben egyetlen egyed vegetatív szaporulatának összessége; szőlő esetében egy növényfajta meghatározott egyedének azon vegetatív szaporítású utódai, amelyek fajtaazonosságuk, fenotípusos bélyegeik és egészségi állapotuk alapján megfelelnek a kiválasztott szőlőtökének.

25. *Törzsültetvény*: szaporítóanyag előállítására létesített, e célnak megfelelően kezelt, a minősítő intézet által minősített növényállomány.

26. *Szaporulati fok*: a továbbszaporítás során a kiindulási anyaghoz viszonyított leszármazási szint, amely az egymás utáni ismert elszaporítások számát fejezi ki.

27. *Szaporítóanyag-előállító*: külön jogszabályban meghatározott feltételeket teljesítő természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, aki a növényfajta vetőmagjának szaporítására, vegetatív szaporító alapanyagának és ültetési anyagának előállítására, feldolgozására, forgalomba hozatalára jogosult, illetve a szaporítóanyag-minősítési eljárást kezdeményezi.

28. *Szaporítóanyag-forgalmazó*: az a külön jogszabályban meghatározott feltételeket teljesítő természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, aki szaporítóanyagot értékesítési céllal készletez, bemutat, eladásra felkínál, vagy más részére elad.

29. *Szaporítóanyag forgalomba hozatal*: szaporítóanyag-készletezés, -bemutatás, eladásra való felkínálás, eladás vagy szállítás más részére bármilyen formában.

30. *Szaporítóanyag-minősítés*: hazai és nemzetközi előírások szerinti és a külön jogszabályban meghatározott módon, állami felügyelettel végzett ellenőrzési eljárás.

31. *Fémzárolás*: a minősített szaporítóanyag-tétel csomagolási egységének oly módon történő lezárása fémzár vagy azt helyettesítő más anyag vagy módszer alkalmazásával, hogy a csomagolási egység megsértése nélkül a tételhez hozzáférni ne lehessen.

32. *Szaporítóanyag-előállítási zárt körzet:* a szaporítóanyag előállítás genetikai és növény-egészségügyi tisztaságának megőrzése céljából e törvényben és külön jogszabályban előírt korlátozásokkal elrendelt termesztési körzet; ide tartoznak a külön jogszabályban meghatározott nagyságú törzsültetvények is.

33. *Céltermeletés:* tagállamokon kívüli ország természetes vagy jogi személyével, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társaságával kötött szerződés alapján a Magyar Köztársaság területén szaporítóanyag termesztése azzal a céllal, hogy az előállított szaporítóanyag teljes mennyiségét az Európai Unió területéről kiszállítsák.

34. *Védőtávolság:*

a) *elválasztó sáv:* az a távolság, amely a vetőmag-előállítás mechanikai keveredés mentességét szolgálja,

b) *izolációs távolság:* az a távolság, amely az idegen beporzás-, valamint növény-egészségügyi fertőzésmentes szaporítóanyag-előállítást szolgálja.

3. § (1) A növényfajta jogszabályi előírásoknak nem megfelelő használata, a szaporítóanyag hamisítása, a felhasználót megtévesztő, az eredetre, fajra, fajtára, azonosságra, minőségre vonatkozó félrevezető adatok közzétevése, illetve ilyen adatok alapján való forgalomba hozatal tilos.

(2) A fajtavizsgálatot, a szaporítóanyag hivatalos vizsgálatát, a szaporítóanyag előállításának, forgalomba hozatalának és felhasználásának ellenőrzését, illetve felügyeletét a minősítő intézet végzi.

A genetikai anyagok megőrzése és fenntartása

4. § (1) A genetikai változatosság és a hazai mezőgazdaság genetikai anyagainak védelme, a jogszabályban meghatározott jelentős növényfajok, változatok, fajták és vad rokonfajok, mint génforrások megőrzése és fenntartása állami feladat.

(2) A genetikai tartalékként megőrzött növényanyagokat és az ezekre vonatkozó teljes információt külön jogszabályban meghatározott feltételek szerint nemesítési, oktatási és kutatási célra szabadon hozzáférhetővé kell tenni.

(3) A genetikai anyagok megőrzésének, fenntartásának feltételeit és részletes szabályait külön jogszabály határozza meg.

A génforrások megőrzése alapvető nemzeti érdek, amelyet nemzetközi kötelezettségeink (a Rió-i Biodiverzitás Egyezmény, FAO Génmegőrzési Egyezmény) is indokolnak. Ennek megfelelően ez fontos állami feladat, melyet törvényben kell szabályozni. Ennek a szabályozásnak a lehetőségét pontosítja a törvény.

A törvény előírja a növénytermelés genetikai anyagainak védelme érdekében a hazai fajok és fajták, változatok és vad rokonfajok - mint génforrások - megőrzését. A genetikai tartalékként megőrzött növényanyagokat és az ezekre vonatkozó teljes információt nemesítési, oktatási és kutatási célra meghatározott térítési díj ellenében hozzáférhetővé kell tenni.

A növényfajták állami elismerése

5. § (1) A Magyar Köztársaságban a Nemzeti Fajtajegyzékbe való felvétel céljából a külön jogszabályban felsorolt növényfajok fajtáit állami elismerésben kell részesíteni. Egyéb növényfajok fajtái esetében állami elismerés adható.

(2) Az állami elismerésre bejelentett növényfajta meghatározott ideig, legfeljebb az állami elismerés időpontjáig kaphat egyedi szaporítási engedélyt. Az engedély kiadásának feltételeit külön jogszabály határozza meg.

(3) Az állami elismerés növényfajonkénti, valamint növényfajon belüli felhasználási cél szerinti feltételeit külön jogszabály határozza meg.

(4) Az oltalom alatt álló növényfajta állami elismerésekor e törvény előírásait kell alkalmazni.

6. § (1) Állami elismerésben az a növényfajta részesíthető, amely

a) más növényfajtatól megkülönböztethető, állandó és egyöntetű (egynemű),

b) jogszabályban meghatározott növényfajok fajtái esetében megfelelő gazdasági értékkel is rendelkezik,

c) megfelelő és bejegyezhető fajtanévvel rendelkezik, és

d) amely növényfajta bejelentője teljesíti az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott feltételeket.

(2) A növényfajta

a) megkülönböztethető, ha egy vagy több lényeges tulajdonsága tekintetében határozottan eltér minden más növényfajtatól, melynek létezése közismert a bejelentés benyújtásának időpontjában; a növényfajta közismert, ha azt a Magyar Köztársaságban vagy valamely tagállamban nemzeti fajtajegyzékbe vétel céljából bejelentették, vagy ha a bejelentés eredményeként nemzeti fajtajegyzékbe vették, illetve a Közösségi Fajtajegyzékben szerepel,

b) egyöntetű (egynemű), ha a szaporítási sajátosságai következtében várható variabilitástól eltekintve megfelelően egységes a megkülönböztethetőség vizsgálata során értékelt, valamint a fajtaleírásban közzétett lényeges tulajdonságaiban,

c) állandó, ha a megkülönböztethetőség vizsgálata során értékelt, valamint a fajtaleírásban közzétett lényeges tulajdonságai változatlanok maradnak az ismételt szaporítást követően, vagy minden egyes szaporítási ciklus végén.

(3) Bejegyezhető az a fajtanév, amely lehetővé teszi a növényfajta kétséget kizáró azonosítását, és megfelel a vonatkozó külön előírásoknak.

(4) A növényfajta gazdasági vagy használati értéke akkor kielégítő, ha a Nemzeti Fajtajegyzékbe felvett más növényfajtákhoz viszonyítva a fajtajellemzők egészében véve akár a művelésben, akár a termesztett növény vagy termékei felhasználásában egyértelmű javulást tesznek lehetővé, legalább egy adott régióban folytatott termesztés esetén.

(5) A gazdasági érték megállapításának kötelezettsége alól kivett növényfajták körét külön jogszabály állapítja meg.

7. § (1) A növényfajta állami elismerésre - magyar nyelven - a minősítő intézethez kell bejelenteni.

(2) Bejelentést tehet

a) a nemesítő,

b) a Magyar Köztársaságban, az Európai Unióban, vagy valamely tagállamban nemzeti vagy közösségi növényfajta-oltalomban részesített növényfajta jogosultja, vagy a növényfajta-oltalomra bejelentett növényfajta igényjogosultja,

c) a fajtafenntartó.

(3) Bejelentő, illetve képviselő lehet

a) magyar természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, vagy

b) más tagállam természetes vagy jogi személye, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társasága, akinek (amelynek) lakóhelye vagy székhelye a Magyar Köztársaság vagy valamely tagállam területén van.

(4) Nem tagállam természetes vagy jogi személye, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társasága csak képviselő útján jelenthet be növényfajta állami elismerésre.

(5) Nem jelenthet be növényfajta állami elismerésre az a személy, aki a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériummal (a továbbiakban: minisztérium) vagy a minősítő intézettel közszolgálati jogviszonyban, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll, illetve a Fajtaaminősítő Bizottság tagja, e jogviszonyának, illetve tagsági viszonyának megszűnéséig, valamint az azt követő 3 évig, továbbá ugyanezen időtartamra ezek Polgári Törvénykönyv szerinti közeli hozzátartozója.

8. § A növényfajta állami elismerésre való bejelentésekor nyilatkozni kell arról, hogy a bejelentett növényfajta géntechnológiával módosított szervezet-e, és a módosítás milyen célra irányult. A géntechnológiával módosított növényfajták esetében a minősítő intézet csak a külön jogszabályban foglalt előírások teljesítését követően kezdheti meg a kísérleti vizsgálatokat.

9. § (1) Az állami elismeréshez és a növényfajta-oltalomhoz szükséges vizsgálatok elvégzéséről a Magyar Köztársaságban a minősítő intézet gondoskodik. A minősítő intézet a DUS-vizsgálatok módszereit a vonatkozó nemzetközi előírások, a gazdasági értékvizsgálat módszereit pedig a minősítő intézet által az Európai Unió vonatkozó előírásai figyelembevételével kidolgozott és a Fajtaaminősítő Bizottság által jóváhagyott módszer szerint határozza meg. Az egyes növényfajok fajtaíneke állami elismeréséhez szükséges kísérleti vizsgálatok számát és időtartamát külön jogszabály határozza meg.

(2) Az állami elismerésre bejelentett növényfajta fajtavizsgálatának eredményeit a minősítő intézet a javaslatával együtt a „Fajtaaminősítő Bizottság” elé terjeszti.

10. § (1) A Fajtaaminősítő Bizottság állásfoglalást hoz

a) a növényfajta állami elismerésére, az állami elismerés meghosszabbítására, illetve visszavonására,

b) a fajtavizsgálatok meghosszabbítására vagy megszüntetésére,

c) másik fajtanév bejegyzésére,

d) újabb fajtafenntartó bejegyzésére.

(2) A Fajtaaminősítő Bizottság szakágazonkénti szekciókból áll. Az egyes szekcióknak tizenöt tagja van. A Fajtaaminősítő Bizottság tagjait a minisztérium, a minősítő intézet, a Magyar Agrárkamara, a Magyar Tudományos Akadémia, a termékpálya szerinti terméktanácsok, a Hegyközségek Nemzeti Tanácsa, valamint az agrárkutató és -felsőoktatási intézmények, szakmai érdekképviseletek delegálják.

(3) A Fajtaaminősítő Bizottság elnökét és tagjait a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter (a továbbiakban: miniszter) nevezi ki, a delegáló szervezetek javaslata alapján. A Fajtaaminősítő Bizottság titkársági feladatait a minősítő intézet látja el.

(4) A Fajtaaminősítő Bizottság tagjainak névsorát a minisztérium hivatalos lapjában közzé kell tenni.

(5) A Fajtaminősítő Bizottság működésére vonatkozó előírásokat a miniszter jogszabályban állapítja meg.

11. § (1) A növényfajták meghatározott időtartamra szóló állami elismeréséről, annak meghosszabbításáról, illetve a lejáratú időpont előtt a Nemzeti Fajtajegyzékből való törléséről a Fajtaminősítő Bizottság állásfoglalása alapján a minősítő intézet adja ki a határozatot.

(2) Az állami elismerés időtartama szőlő-, gyümölcs- és erdészeti fajták, illetve fásszárú dísznövények esetében a megadástól számított 20. év végéig, egyéb növényfajták esetében a megadástól számított 10. év végéig tart, amely a bejelentő kérelmére további 20, illetve 10 éves időtartamra többször is meghosszabbítható.

(3) Az állami elismerés megszűnik a növényfajta elismerési idejének lejárta esetén, a bejelentő kérelmére, illetve külön jogszabályban meghatározott esetekben.

12. § (1) A minősítő intézet az állami elismerésben részesített növényfajtaokról közhitelű nyilvántartást vezet és közzéteszi a Nemzeti Fajtajegyzéket.

(2) A minősítő intézetnek az állami elismerési eljárás során vezetett közhitelű nyilvántartásába be kell jegyeznie a növényfajta állami elismerésének tényét, az állami elismerés évét, a bejelentő, illetve a képviselő nevét, a növényfajta fenntartóját, és kérelemre a nemesítő nevét.

(3) A Nemzeti Fajtajegyzékben lévő elismert növényfajták leírását és jellemzőit a minősítő intézet teszi közzé a Leíró Fajtajegyzékben.

(4) A szélesebb körű termelői tájékoztatás érdekében, részben a minősítő intézet kísérletei, részben saját vizsgálataik és más intézetek adatai alapján, a külön jogszabályban meghatározott szakmai és civil szervezetek kiadják az Ajánlott Fajták Jegyzékét.

13. § (1) A nemesítőt megilleti az a jog, hogy a növényfajta nemesítőjeként feltüntessék, illetve, hogy a növényfajta nemesítőjeként nyilvánosan elismerjék. A növényfajta minősített szaporítóanyaga után, a fajtahasználatért a fajtafenntartót szerződés alapján díjazás illeti meg.

(2) A 7. § (2) bekezdése szerint a növényfajtát állami elismerésre bejelentő, illetve a növényfajta tulajdonosa a jogszabályok betartásával a növényfajtaival szabadon rendelkezhet.

A növényfajták fenntartása

14. § (1) Az állami elismerésben részesített növényfajta fajtaleírásában rögzített tulajdonságainak és gazdasági értékének megőrzéséről fajtafenntartással kell gondoskodni. A fajtafenntartás eredményességét a minősítő intézet ellenőrzi.

(2) A fajtafenntartás a bejelentő vagy megbízottja feladata.

(3) Ha az állami elismerésben részesített növényfajta fenntartására újabb fajtafenntartó támaszt igényt, akkor azt a minősítő intézethez be kell jelenteni. A minősítő intézet a Fajtaminősítő Bizottság állásfoglalása alapján a bejelentett fajtafenntartókat a Nemzeti Fajtajegyzékben közzéteszi.

A szaporítóanyagok előállítása és forgalomba hozatala

15. § (1) A Magyar Köztársaságban

a) a Nemzeti Fajtajegyzékben,

b) a Szállítói Fajtajegyzékben,

c) a Közösségi Fajtajegyzékben, és szőlő esetében bármely tagállam fajta (klón) jegyzékében,

d) az Erdészeti Közös Kiindulási Jegyzékben,

e) a dísznövényekre vonatkozó külön jogszabályban

szereplő faj, növényfajta szaporítóanyagát szabad forgalomba hozatal céljára előállítani, forgalomba hozni, továbbszaporítani, árutermesztésre és árutermesztő ültetvény létesítésére felhasználni, amennyiben azok a külön jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelnek.

(2) A minisztérium - a külön jogszabályban foglaltak szerint - engedélyezheti az (1) bekezdésben foglaltaknak meg nem felelő szaporítóanyag eseti felhasználását.

(3) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, az (1) bekezdés alá nem tartozó növényfajok, illetve -fajták szabadon előállíthatók, forgalomba hozhatók, továbbszaporíthatók és árutermesztésre, árutermesztő ültetvény létesítésére felhasználhatók.

(4) A Magyar Köztársaság területén tilos szaporítóanyagként felhasználni céltermeltetésből bármilyen okból visszamaradt szaporítóanyagot.

(5) Az oltalom alatt álló növényfajta szaporítóanyagát csak a 15. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek szerint lehet termesztetni és forgalomba hozni.

(6) A kábítószerek vagy pszichotróp anyagok előállítására alkalmas növényfajok szaporítóanyagának előállítását és forgalomba hozatalát külön jogszabály feltételekhez kötheti.

16. § (1) Az Európai Unióból történő kivitel (a továbbiakban: export) esetén csak a nemzetközi egyezmények, illetve az importáló ország előírásainak megfelelően ellenőrzött, a külön jogszabályban meghatározott kísérő okmánnyal rendelkező szaporítóanyag-tétel mutatható be kiviteli ellenőrzésre.

(2) A Magyar Köztársaság területén való felhasználás vagy forgalomba hozatal céljából szaporítóanyagként a tagállamokon kívüli országból történő behozatala (a továbbiakban: import) a 15. § (1) bekezdésében, illetve (2) bekezdésében foglaltak betartása esetén megengedett. Az import okmányokhoz mellékelni kell az exportőr nyilatkozatát arról, hogy a szaporítóanyag géntechnológiával módosított-e.

(3) Az importból származó szaporítóanyagot csak annak minősítését követően lehet szaporítóanyagként a Magyar Köztársaság területén forgalomba hozni és felhasználni.

17. § Szaporítóanyag előállítására, termesztésére, feldolgozására, kiserelésére, nagykereskedelmi forgalomba hozatalára, illetve az ezekhez kapcsolódó tárolására a külön jogszabályban meghatározott személyi és tárgyi feltételekkel rendelkező, olyan természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társaság jogosult, aki a termékpálya szerinti terméktanács tagja.

Szaporítóanyag előállítási zárt körzet

18. § (1) A szántóföldi és a kertészeti növényfajok vetőmag előállítása esetén - a genetikai és növényvédelmi követelmények biztosítása céljából - a külön jogszabályban meghatározott védőtávolságok alkalmazásával egy vagy több termesztési ciklusban zárt körzetet lehet kialakítani. A zárt körzet kialakításának feltételét és módját külön jogszabály szabályozza.

(2) A vetőmag előállítója az előírt védőtávolságon belül lévő termőföld használójával a vetés megkezdése előtt szerződésben állapodhat meg a földhasználat módjáról, illetve arról, hogy a védőtávolságon belül lévő termőföld használója milyen feltételekkel kötelezi magát arra, hogy a vetőmag-szaporítást veszélyeztető növényfajokat és -fajtákat nem termeszt. A szerződésnek tartalmaznia kell a termesztés korlátozásával kapcsolatos kötelezettségeket, valamint az ebből eredő eredménykiesés ellentételezésének módját és mértékét.

(3) A zárt körzet kialakításának tervezetét a vetőmag előállítója megküldi a termékpálya szerinti terméktanácsnak, amely véleményével együtt 8 napon belül továbbítja azt a minisztériumnak. A zárt körzet engedélyezéséről a minisztérium 8 napon belül dönt. A zárt körzet kialakításának engedélyezéséről szóló határozatban a vetőmagtermesztés elsődlegességének biztosítása érdekében egyes idegen beporzást, vagy növény-egészségügyi fertőzést előidéző növényfajok, -fajták termesztése korlátozható, megtiltható. Az engedélyezést a minisztérium nem tagadhatja meg, ha a zárt körzet kialakítása megfelel a külön jogszabályban előírt követelményeknek. A zárt körzet kialakításának engedélyezéséről szóló határozatot a minisztérium hivatalos lapjában közzé kell tenni.

(4) A zárt körzeten belüli korlátozás, illetve a tilalom betartását a minősítő intézet ellenőrzi. Ha a korlátozás, illetve a tilalom ellenére a zárt körzeten belül tiltott növényfaj található, a föld használója köteles tűrni, hogy saját költségére e növényállomány megsemmisítésre kerüljön.

(5) A védőtávolságon belüli termőföld-használónak a korlátozás, illetve a tilalom elrendelése miatti kártalanítására, valamint a kártalanítás módjára és mértékére - a felek erre vonatkozó megállapodása hiányában - a Polgári Törvénykönyv szabályai az irányadóak.

Törzsültetvény

19. § (1) Az állami elismerésben részesített szőlő-, gyümölcs-, fásszárú dísznövény- és erdészeti fajták minőségi szaporításának biztosítására törzskönyvezett növényállományt kell létrehozni. Ezeket törzskönyvezés céljából be kell jelenteni a minősítő intézetnek.

(2) Aki a Magyar Köztársaság területén szőlő-, gyümölcs- és erdészeti fajta vetőmagját, vegetatív szaporító alapanyagát állítja elő, annak külön jogszabályban meghatározott feltételek szerint törzsültetvényt, illetve anyanövény-állományt kell létesítenie. A törzsültetvény létesítését a minősítő intézet engedélyezi.

(3) A központi és üzemi törzsültetvények fenntartását, ellenőrzési rendjét, azok szerepét a növényfajták szaporításában külön jogszabály szabályozza.

(4) Forgalomba hozatal céljából - a külön jogszabályban meghatározott kivétellel - csak törzsültetvényből származó alapanyag felhasználásával és csak engedélyezett árutermelő szőlő-, gyümölcs-, komló- és díszfaiskolában, illetve csemetekertben, e törvény és a növény-egészségügyi előírások betartásával lehet szaporítóanyagot előállítani.

(5) A törzsültetvények és faiskolák létesítéséhez szükséges védőtávolság betartása érdekében a 18. § rendelkezéseit alkalmazni kell.

Szaporítóanyag-minősítés

20. § (1) A szaporítóanyagot külön jogszabály szerinti eljárásban kell minősíteni. A szaporítóanyagnak a minősítés során megállapított minőségéért a szaporítóanyag-tétel forgalomban tartásának ideje alatt a szaporítóanyag-tétel mindenkor tulajdonosa a felelős. A szaporítóanyag addig maradhat forgalomban, és addig használható fel vetésre, illetve ültetésre, ameddig minősítő paraméterei megfelelnek a külön jogszabályban előírt feltételeknek, amelyet a minősítő intézet bármikor ellenőrizhet.

(2) A minősítés folyamata a következő tevékenységeket tartalmazza:

- a) származás igazolása,
- b) termőhelyi, szántóföldi, faiskolai, palántanevelő üzemi ellenőrzés,
- c) mintavétel,
- d) laboratóriumi szaporítóanyag-vizsgálat,
- e) fémzárolás, és
- f) fajtaazonosító kitermesztés,
- g) minősítést igazoló okirat kiállítása.

(3) A minősítő intézet a (2) bekezdés szerinti szaporítóanyag minősítést a teljes eljárásra, vagy annak részfolyamataira vonatkozóan, külön jogszabályban meghatározott módon, a termékpálya szerinti termék tanács véleménye megkérésével a szaporítóanyag-előállítóra a saját maga vagy a vele erre szerződést kötő által előállított vagy előállíttatott szaporítóanyag vonatkozásában átruházhatja, felügyeleti jogának megtartása mellett. A minősítő intézet az engedélyt a minőség veszélyeztetése esetén visszavonhatja.

A szaporítóanyag csomagolása, jelölése

21. § (1) Vetőmagot csak olyan csomagolóanyagban lehet forgalomba hozni, amely biztosítja a vetőmag minőségének megóvását, valamint nem teszi lehetővé a vetőmag kivételét, kicserélését a csomagolóanyag megsértése nélkül.

(2) A szaporítóanyag tételt, illetve annak egységeit úgy kell a külön jogszabály szerinti címkével ellátni, hogy a címke sérülés nélkül ne legyen eltávolítható.

(3) A címkén, illetve a csomagolóanyagon magyar nyelven is fel kell tüntetni a szaporítóanyag - ideértve a géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény hatálya alá tartozó, géntechnológiával módosított szervezetből álló, ilyen szervezetet a külön jogszabályban meghatározott határérték felett tartalmazó, illetve géntechnológiával módosított szervezetből előállított, de géntechnológiával módosított szervezetet nem tartalmazó szaporítóanyagot is - azonosításához szükséges, és a külön jogszabályban meghatározott egyéb adatokat.

Hatósági feladatok, a szakigazgatás szervezete

22. § A minisztérium

a) irányítja a növényfajták állami elismerésével, valamint a szaporítóanyagok előállításával, minősítésével és forgalomba hozatalával kapcsolatos tevékenységet,

b) a minősítő intézet e törvény alapján meghozott első fokú határozata ellen benyújtott fellebbezést elbírálja,

c) engedélyezi az állami elismerésre bejelentett növényfajták egyedi szaporítását,

d) engedélyezheti a 15. § (1) bekezdésében foglaltaknak meg nem felelő szaporítóanyag eseti felhasználását,

e) engedélyezi a szaporítóanyag szaporítási zárt körzetek kialakítását.

23. § (1) A minősítő intézet

a) nyilvántartást vezet a növényfajták állami elismerésre történő bejelentéséről;

b) elvégzi vagy elvégezteti az állami elismerésre bejelentett növényfajták fajtavizsgálatát, illetve a növényfajta-oltalomra bejelentett növényfajták kísérleti vizsgálatát;

c) ellátja a Fajta-minősítő Bizottság titkársági feladatait;

d) előterjesztést készít a Fajtaminősítő Bizottság részére a növényfajták állami elismerésére, annak meghosszabbítására, illetve visszavonására;

e) a Fajtaminősítő Bizottság állásfoglalása szerint kiadja a növényfajták állami elismeréséről, annak meghosszabbításáról, illetve visszavonásáról szóló határozatokat;

f) vezeti és közzéteszi a Nemzeti Fajtajegyzéket, a Leíró Fajtajegyzéket, továbbá a Szállítói Fajtajegyzéket;

g) bejegyzi az új fajtafenntartókat;

h) minősíti a szaporítóanyagokat és a törzsültetvényeket;

i) engedélyezi:

1. a szaporítóanyag tételek átruházott jogkörben történő minősítését,
2. a fémzárolt szaporítóanyag tételek kiszerezését,
3. a törzsültetvények létesítését, megszüntetését,
4. a faiskola és palántanevelő üzem létesítését;

j) ellenőrzi:

1. a növényfajták fajtafenntartásának eredményességét,
2. a szaporítóanyagok előállítását, feldolgozását, forgalomba hozatalát, felhasználását,
3. az átruházott jogkörben végzett szaporítóanyag-tétel minősítést,
4. a zárt körzetben az előírt korlátozások betartását;

k) kiszabja a minőségvédelmi bírságot.

(2) A minősítő intézet hatósági jogkörrel felruházott munkatársa

a) a helyszínen ellenőrzést végezhet a minősítő intézet (1) bekezdés szerinti feladataival összefüggésben,

b) a vizsgálatok céljára térítésmentesen mintát vehet,

c) a szaporítóanyagra vonatkozó nyilvántartásokba, iratokba betekinthez, és azokról az üzemi, illetve üzleti titok védelmére vonatkozó jogszabályok betartásával másolatot készíthet.

(3) A minősítő intézet hatósági jogkörrel felruházott munkatársa hatósági igazolvánnyal rendelkezik, amelyet a minősítő intézet ad ki. Ellenőrzés kizárólag ezen igazolvány birtokában végezhető, illetve foganatosítható.

24. § A Fajtaminősítő Bizottság

a) állásfoglalást hoz a növényfajták állami elismerésére, annak meghosszabbítására, illetve az állami elismerés időtartamának lejártá előtt a növényfajtának a Nemzeti Fajtajegyzékből való törlésére, az új fajtafenntartók bejegyzésére,

b) jóváhagyja a minősítő intézet javaslata alapján a fajtavizsgálati módszereket.

Az állami feladatok pénzügyi fedezete

25. § (1) A 4. § (1) bekezdésében meghatározott genetikai anyagok és a referencia fajták megőrzése, fenntartása, telepítése, valamint a Központi Törzsültetvények létesítése, fejlesztése, fenntartása, továbbá ezekben a növényfajták és klónok vírusmentesítésének finanszírozását a központi költségvetésből kell biztosítani.

(2) A szaporítóanyagok külön jogszabályban meghatározott mértékű, díjtétellel nem ellentételezett hatósági ellenőrzésének költségét a központi költségvetésből kell biztosítani.

26. § (1) A növényfajták állami elismerésével kapcsolatos feladatok és vizsgálatok költségét részben a központi költségvetés, részben a bejelentő biztosítja.

(2) A minősítő intézet

a) az állami elismeréshez elvégzett fajtavizsgálatokért,

b) a növényfajta-oltalomra bejelentett fajta kísérleti vizsgálatáért,

c) a szaporítóanyag minősítéséért, valamint

d) az állami elismerésben részesített növényfajták állami elismerésének időtartama alatt végzett azonossági vizsgálatokért és az azzal összefüggő feladat ellátásáért

külön jogszabályban meghatározott mértékű díjat számít fel.

Szankciók

27. § A minősítő intézet e törvény rendelkezéseinek megsértése esetén jogosult

a) a 15. § előírásainak nem megfelelő szaporítóanyag saját célú felhasználásától és forgalomba hozatalától eltiltani, illetve a jogosulatlanul előállított szaporítóanyagot zár alá venni,

b) a külön jogszabály szerinti szigorított minősítést elrendelni,

- c) a más célra fel nem használható szaporítóanyag megsemmisítését az előállító költségére elrendelni,
- d) e törvény és végrehajtási rendeleteinek előírásait megszegők tevékenységét meghatározott időre megtiltani, és azt a minisztérium hivatalos lapjában közzétenni,
- e) az eredetet igazoló bizonylattal nem rendelkező növényfajta használata esetén a faiskolai, illetve palántanevelő üzemi engedélyt visszavonni,
- f) minőségvédelmi bírságot kiszabni,
- g) szabálysértési eljárást vagy büntetőeljárást kezdeményezni.

Minőségvédelmi bírság

28. § (1) A minősítő intézet e törvény és a végrehajtására kiadott jogszabályok előírásainak megsértőjével szemben minőségvédelmi bírságot szab ki, ha megállapítja, hogy az előállított, illetve forgalomba hozott szaporítóanyag nem felel meg a követelményeknek, vagy az adott tételt a vonatkozó rendelkezéseknek nem megfelelő, megtévesztésre alkalmas bizonylattal hozták forgalomba.

(2) A minőségvédelmi bírság mértékét külön jogszabály szerint kell megállapítani.

(3) A minőségvédelmi bírságot a minősítő intézet előirányzat-felhasználási keretszámlájára kell befizetni. A befolyt összeget a minisztérium döntése alapján a vizsgálati módszerek korszerűsítésére, a szaporítóanyagok minősítésének javítására, valamint a hatósági ellenőrzést elősegítő intézkedésekre lehet felhasználni.

(4) A minőségvédelmi bírság meg nem fizetése esetén a kiszabott összeget késedelmi kamat terheli, amelynek mértéke a mindenkor érvényes jegybanki alapkamat kétszerese. A bírságot és a késedelmi kamatot adók módjára kell behajtani, amelyről az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal gondoskodik.

Záró rendelkezések

29. § (1) Ez a törvény - a (2) bekezdésben foglaltak kivételével - a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napján lép hatályba, egyidejűleg a növényfajták állami elismeréséről, valamint a vetőmagvak és vegetatív szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 1996. évi CXXXI. törvény (a továbbiakban: Tv.) hatályát veszti.

(2) A (3) és (4) bekezdés az e törvény kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba.

(3)

(4) A (3) bekezdésben foglaltakat a termőföld állam által életjáradék fizetése ellenében történő megvásárlásáról szóló 255/2002. (XII. 13.) Korm. rendelet alapján már kifizetett életjáradéokra is alkalmazni kell.

(5)

(6) E törvénynek a növényfajták állami elismerésére vonatkozó rendelkezéseit a folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell.

(7) Az e törvény hatálybalépése előtt állami elismerésben részesített fajták állami elismerésének időtartamára a Tv. rendelkezéseit kell alkalmazni.

30. § (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben szabályozza a minőségvédelmi bírság mértékét és kiszabásának rendjét.

(2) Felhatalmazást kap a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, hogy rendeletben állapítsa meg

a) az állami elismerésre köteles növényfajták körét tartalmazó fajjegyzéket,

b) az állami elismerés eljárási rendjét, a fajtavizsgálatokat, a növényfajták egyedi engedély alapján való szaporításának, továbbá a fajtafenntartás eredményessége ellenőrzésének feltételeit, továbbá a Fajtaminősítő Bizottság működésére vonatkozó előírásokat,

c) a szaporítóanyag-minősítés eljárási rendjét, a mintavétel szabályait,

d) a szaporítóanyag tételek átruházott minősítésének személyi és tárgyi feltételeit,

e) a továbbbszaporítás és az árutermesztés céljára szolgáló szántóföldi, kertészeti, szőlő-, gyümölcs-, dísznövény-, zöltség-, erdészeti növényfajták szaporítóanyaga előállításának, feldolgozásának, kiserelésének és forgalomba hozatalának személyi és tárgyi feltételeit,

f) a forgalomba hozható szaporítóanyagok minőségének előírásait,

g) a zárt körzetek kialakításának feltételeit,

h) a törzsültetvények, a faiskolák és palántanevelő üzemek létesítésének feltételeit,

i) a génmegőrzési feladatokat, a genetikai anyagok védelme szempontjából jelentős növényfajokat, továbbá azok megőrzésének, fenntartásának, átadásának feltételeit, kijelölje a genetikai anyagok megőrzéséért felelős intézményeket, valamint ezek eljárási rendjét,

j) a pénzügyminiszterrel egyetértésben az állami elismerés, a fajtavizsgálatok, a szaporítóanyag-minősítés díjtételeit,

k) az Európai Unió intézményeivel való kapcsolattartás rendjét,

l) a pénzügyminiszterrel egyetértésben a szaporítóanyagok nemzetközi forgalmát is érintő, a vámkezeléshez kapcsolódó korlátozó rendelkezéseket.

31. § Ez a törvény szabályozási tárgykörében a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban az Európai Közösségek következő jogszabályaival összeegyeztethető szabályozást tartalmaz:

a) a Tanács 66/401/EGK irányelve a takarmánynövény-vetőmagok forgalmazásáról,

b) a Tanács 66/402/EGK irányelve a gabonavetőmagok forgalmazásáról,

c) a Tanács 68/193/EGK irányelve a vegetatív szőlőszaporító-anyagok forgalmazásáról,

d) a Tanács 92/34/EGK irányelve a gyümölcs növények szaporító alapanyagának és ültetési anyagának forgalmazásáról,

e) a Tanács 2002/53/EK irányelve a mezőgazdasági növényfajok közös fajtajegyzékéről,

f) a Tanács 2002/54/EK irányelve a répvetőmag forgalmazásáról,

g) a Tanács 2002/55/EK irányelve a zöldségvetőmagok forgalmazásáról,

h) a Tanács 2002/56/EK irányelve a vetőburgonya forgalmazásáról,

i) a Tanács 2002/57/EK irányelve az olaj- és rostonövények vetőmagjának forgalmazásáról.